

Nr 4

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1973/74 till det obligatoriska skolväsendet m. m. jämte motioner.

1. **Bidrag till driften av grundskolor m. m.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1973:1 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkten D 8 (s. 209—219) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om statsbidrag till personell assistans för vissa handikappade elever i obligatoriska skolor,

2. medge att statsbidrag till täckande av kostnader för lärares tjänstledighet för fackligt arbete får utgå i enlighet med vad som i propositionen 1973: 1 förordats,

3. till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 4 011 000 000 kr.

Motionerna

1973: 702 av herr Fälldin m. fl. (c) i vad avser hemställan att riksdagen till Bidrag till driften av grundskolor m. m. skall anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 240 000 kr. förhöjt förslagsanslag avseende möjlighet att bilda mindre tillvalsgrupp för icke svenskspråkiga elever,

1973: 711 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s, c, fp, m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär en översyn av Kristofferskolans framtida organisation i vad avser beräkningen av statsbidraget till skolan,

1973: 1291 av fru Marklund m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen hemställer att Kungl. Maj:t uppdrar åt skolöverstyrelsen att företa en översyn av de allmänna behörighetskraven i skolstadgans 14 kap. 8 § i enlighet med vad som framförts i motionen,

1973: 1310 av herr Olsson i Stockholm m. fl. (vpk) i vad avser hemställan att riksdagen till Bidrag till driften av grundskolor m. m. för budgetåret 1973/74 skall anvisa ett med 732 000 kr. till 4 011 732 000 kr. förhöjt förslagsanslag.

Utskottet

Ur förevarande anslag bestrids i första hand kostnaderna för drift-

bidrag till obligatoriska skolor och praktisk lärarutbildning vid grundskolor med undantag av vissa tjänstgöringstillägg. Vidare ersätts kostnader för avlöning av skoldirektör ur detta anslag. Anslaget belastas vidare med vissa kostnader för reseersättningar m. m. samt med kostnader för statsbidrag till avgifter till försäkring för tilläggspension (ATP) och allmän arbetsgivaravgift. Slutligen utgår ur anslaget bidrag till vissa enskilda skolor.

Stiftelsen Kristofferskolan har i sin framställning om medel för budgetåret 1973/74 begärt att statsbidrag skall utgå till en utökad organisation av årskurserna 10—12. F. n. utgår statsbidrag till en organisation om 21 klasser, därav högst 3 klassavdelningar i årskurserna 10—12. Departementschefen biträder inte stiftelsens förslag. I motionen 1973: 711 yrkas att frågan om statsbidrag till en utvidgad organisation av årskurserna 10—12 för Kristofferskolan skall prövas på nytt.

Kristofferskolan har varit i verksamhet sedan år 1949. Riksdagen har vid olika tillfällen gjort uttalanden beträffande denna skola. Statsutskottet anförde således år 1958 om Kristofferskolan följande: »Utmärkande för skolan är dess karaktär av pedagogiskt experiment och enligt utskottets mening är det värdefullt att dylika experiment pågår jämtes med försöksverksamheten i de allmänna skolorna.» (SU 1958: 70, rskr 1958: 188). År 1964 anvisade riksdagen medel för ett räntefritt stående lån om 3 milj. kr. till nybyggnad för Kristofferskolan (SU 1964: 72, rskr 1964: 191).

I den nu aktuella organisationsfrågan har Stockholms skoldirektion, länskolnämnden i Stockholms län och skolöverstyrelsen samtliga avstyrkt framställningen om statsbidrag till en utökad organisation i vad gäller årskurserna 10—12 med hänvisning till bl. a. att Stockholms gymnasieskola är så väl utbyggd att den kan erbjuda goda valmöjligheter även för Kristofferskolans elever. Utskottet kan för sin del inte komma till annat ställningstagande i ärendet än nämnda instanser. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1973: 711.

Sedan läsåret 1966/67 utgår särskilt statsbidrag till stöd undervisning för invandrarbarn i det obligatoriska skolväsendet. Statsbidrag utgår för högst sex veckotimmar per undervisningsgrupp.

I motionen 1973: 702 föreslås att skolöverstyrelsen bemyndigas att på grundskolans högstadium medge anordnande av tillvalsgrupp för invandrarbarn för att genom en sådan extra stöd undervisningsresurs öka möjligheterna att tillrättalägga studiegången för elever med ofullständiga kunskaper i svenska. Kostnaderna budgetåret 1973/74 har beräknats till 240 000 kr. Yrkandet överensstämmer med ett av skolöverstyrelsen framfört förslag som Kungl. Maj:t ej biträtt.

Såvitt utskottet kunnat bedöma är kostnaderna för den i motionen

1973: 702 föreslagna anordningen med tillrättalagd studiegång för invandrabarn betydande. Utskottet kan därför inte tillstyrka det förevarande yrkandet i denna motion.

Utskottet är med hänsyn till kostnaderna inte berett att tillstyrka förslaget om särskilda regionala konsulenter för invandrarundervisning i skolväsendet och avstyrker därför bifall till yrkandet i motionen 1973: 1310.

Enligt 14 kap. 8 § skolstadgan (1971: 235) gäller som allmänna villkor för behörighet till tjänst som lärare att sökande skall dels vara fri från sjukdom eller handikapp som medför olämplighet för tjänsten, dels ha god förmåga att undervisa och gott sätt att behandla eleverna. Enligt 45 § stadgan (1968: 318) för lärarhögskolorna skall den som vill vinna tillträde till lärarutbildningslinje vara fri från sjukdom eller handikapp som medför olämplighet för lärartjänst. Den som erhållit examen på lärarutbildningslinje förutsätts nämligen vara behörig till ordinarie tjänst som lärare i skolväsendet med ansvar för undervisningen och tillsynen av barn.

I motionen 1973: 1291 hävdas bl. a. att det bör vara möjligt att från skolstadgan ta bort kravet om att lärare skall vara fri från sjukdom eller handikapp som medför olämplighet för tjänsten. Utskottet vill med anledning av motionen anföra följande.

Skolöverstyrelsen har i samråd med socialstyrelsen den 18 juli 1972 utfärdat nya tillämpningsanvisningar till de i det föregående nämnda paragraferna av skolstadgan och lärarhögskolestadgan för bedömning av frågan huruvida utbildnings- och anställningssökande har sjukdom eller handikapp som kan medföra svårighet att utöva läraryrket. Enligt anvisningarna bör vid bedömning av hälsotillståndet för utbildningssökande hänsyn tas till möjligheterna för denne att med tänkbara hjälpmedel fungera som lärare och till den form av lärarverksamhet utbildningen avser. I bedömningen måste därför hänsyn tas också till skolförhållanden, stadium och ämnesområde. Ju yngre eleverna är, desto större krav måste ställas på läraren att kunna praktiskt handleda och hjälpa dessa och att i olika situationer kunna ta ansvar för dem. Då frågan gäller tillsättning av tjänst bör enligt samma anvisningar särskild uppmärksamhet ägnas de speciella möjligheter som den avsedda tjänsten kan ge den sökande att trots föreliggande handikapp på ett tillfredsställande sätt utöva tjänsten.

Med hänvisning till att de ifrågavarande stadgebestämmelserna ytterst syftar till att bevaka barnens bästa i undervisningssammanhang och till att skolöverstyrelsen för kort tid sedan utfärdat nya tillämpningsanvisningar för bedömningen av hithörande frågor avstyrker utskottet motionen 1973: 1291.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att utfärda bestämmel-

- ser om statsbidrag till personell assistans för vissa handikappade elever i obligatoriska skolor,
2. att riksdagen medger att statsbidrag till täckande av kostnader för lärares tjänstledighet för fackligt arbete får utgå enligt vad som förordats i propositionen 1973: 1,
 3. att riksdagen beträffande anordnande av extra stödundervisning på grundskolans högstadium för invandrarbarn avslår motionen 1973: 702 i denna del,
 4. att riksdagen beträffande inrättande av vissa konsulenttjänster avslår motionen 1973: 1310 i denna del,
 5. att riksdagen med bifall till propositionen 1973: 1 och med avslag på motionerna 1973: 702 och 1973: 1310 i motsvarande delar till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 4 011 000 000 kr.,
 6. att riksdagen avslår motionen 1973: 711,
 7. att riksdagen avslår motionen 1973: 1291.

2. Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. Kungl. Maj:t har under punkten D 9 (s. 219—225) föreslagit riksdagen att till Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 6 426 000 kr.

Utskottet

I enlighet med beslut av 1968 års riksdag kan jämlikt kungörelsen (1968: 321) om undervisning för utlandssvenskars barn utgå statsbidrag till svensk undervisning i utlandet. Antalet elever vid utlandsskolorna var läsåret 1970/71 850 och läsåret 1971/72 925. Över hälften av ökningen av elevantalet gällde skolorna i Spanien som med ca 300 elever svarar för ca en tredjedel av det totala elevantalet i utlandsskolorna. Det närmast största elevantalet återfinns i Tanzania och Etiopien med 78 respektive 77 elever.

Skolöverstyrelsen har i december 1971 lagt fram en redovisning av erfarenheterna av 1968 års beslut om statsbidrag till svensk undervisning i utlandet.

I propositionen 1973: 1 konstateras att några av de största utlandsskolorna återfinns på orter, där elevutvecklingen knappast kan förklaras med att orten i fråga är säte för internationella samarbetsorgan eller för ett utvecklat affärs- och industriliv med större svenska företags-etableringar. Ifrågavarande orter torde enligt departementschefen få anses ha renodlad turistkaraktär och det kan enligt hans mening ifrågasättas om det inte är fråga om barn i familjer som saknar den reella anknytning till Sverige vilken i propositionen 1968: 67 angavs som en förutsättning för att svensk utlandsskola skulle få upprättas.

Mot den angivna bakgrunden föreslår departementschefen vissa änd-

ringar och preciseringar av bestämmelserna om rätt till statsbidrag till svensk utlandsundervisning. Bestämmelserna i sin nya utformning skall ligga till grund för beslut om inrättande av ny utlandsskola och vara utgångspunkt för skolöverstyrelsens bedömningar av den årliga organisationen vid utlandsskolorna.

Eftersom statsbidragen till de svenska utlandsskolorna finansieras av skattemedel är det självklart principiellt riktigt att samtliga elevers familjer skall ha någon form av reell anknytning till Sverige. Utskottet delar därför den uppfattning som ligger bakom förslaget om en skärpning av statsbidragsbestämmelserna. En grundläggande utgångspunkt vid tillämpningen av de skärpta bidragsbestämmelserna måste givetvis vara att vederbörlig hänsyn tas till de av besluten direkt berörda nuvarande eleverna och lärarna samt att skälig tid medges för nödvändiga förändringar och avvecklingar.

Därest de nya statsbidragsbestämmelserna blir så detaljerat utformade som Kungl. Maj:ts förslag ger intryck av kommer skolöverstyrelsens handlingsutrymme att vara starkt begränsat. Svåra gränsdragningsfall och tolkningsfrågor kan samtidigt förutses. Enligt utskottets mening måste skolöverstyrelsen därför ges en viss handlingsfrihet.

Många av de minsta skolenheterna är belägna på orter och i länder där det inhemska skolsystemet är föga utvecklat. Med tanke på skolelevernast bästa och deras framtid synes det utskottet angeläget att man i möjligaste mån värnar om dessa skolors fortsatta existens genom en generös tillämpning av statsbidragsbestämmelserna för dessa skolors del. Samtidigt förutsätter utskottet som ovan anförts en skärpning av tillämpningen av bestämmelserna för de skolor departementschefen särskilt tar upp.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår hemställer utskottet

att riksdagen till *Bidrag till svensk undervisning i utlandet m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 6 426 000 kr.

3. **Nomadskolor.** Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten D 10 (s. 225—226) och hemställer

att riksdagen till *Nomadskolor* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 5 631 000 kr.

4. **Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader.** Kungl. Maj:t har under punkten D 11 (s. 226—237) föreslagit riksdagen att till Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 45 791 000 kr.

Motionerna

1973: 470 av herr Stålhammar m. fl. (fp, c, m) vari hemställs att

riksdagen beslutar att bevilja de medel som erfordras för att inrätta fasta tjänster för föreståndarna vid elevvåningarna för elever vid Birgittaskolan och gymnasieskolan för gravt hörselskadade elever i Örebro,

1973: 724 av herrar Strömberg (fp) och Jonsson i Alingsås (fp) vari hemställs att riksdagen vid behandling av anslaget till Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader för budgetåret 1973/74 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna att regionorganisationen för synskadade elever bör byggas upp med tio synkonsulenter,

1973: 920 av herr Stålhammar m. fl. (fp, c, m) vari hemställs att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära att skolöverstyrelsen får i uppdrag att utvärdera resultatet av den försöksverksamhet med externa klasser för specialskolans högstadium för hörselskadade innan beslut om ytterligare decentralisering av denna verksamhet sker.

Utskottet

Från förevarande anslag bestrids kostnader för den obligatoriska tioåriga grundskolan för barn som är syn-, hörsel- eller talskadade — benämnd specialskolan — jämte vissa angränsande ändamål. Anslagsbeloppet till specialskolans utbildningskostnader föreslås av Kungl. Maj:t uppräknat med 3,4 milj. kr. till 45,8 milj. kr.

I propositionen tillstyrks skolöverstyrelsens förslag att landet i vad avser stöd till synhandikappade elever skall indelas i *f e m r e g i o n e r*. Enligt departementschefen, som inte tagit ställning till huvudorter för den regionala organisationen, bör inom varje region finnas en tjänst avseende förskolebarn, en tjänst avseende synsvaga elever och en tjänst avseende gravt synskadade elever. De tre nuvarande arvodestjänsterna som synkonsulent vid länsskolnämnderna i Växjö, Umeå och Örebro föreslås överförda till denna nya regionorganisation, varvid dessa tjänster föreslås bli omvandlade till speciallärartjänster liknande dem som nu är knutna till Tomtebodaskolan och vilkas innehavare tjänstgör som reselärare. Medel beräknas vidare för två nya tjänster avsedda för reselärare för synsvaga elever samt en tjänst som förskolekonsulent.

I motionen 1973: 724 förordas att regionorganisationen helt byggs upp med synkonsulenttjänster.

Utskottet tillstyrker att den föreslagna indelningen i fem regioner kommer till stånd. Vad beträffar den i motionen behandlade frågan om tjänstetyp kan konstateras att såväl reselärare som konsulenter är heltidsanställda. Den skillnad i årlig tjänstgöringstid som motionärerna åberopar som motiv för en organisation som helt grundas på konsulenttjänster kan därför enligt utskottets mening inte tillmätas den avgörande betydelse den getts i motionen. Då ej heller något i övrigt framkommit

som bör föranleda erinran mot departementschefens förslag i fråga om arten av tjänst tillstyrker utskottet detsamma. Det bör emellertid framhållas att den i propositionen föreslagna organisationen — bl. a. med hänsyn till nuvarande innehavare av konsulenttjänster och bristen på behöriga speciallärare — torde få införas successivt och att det under en övergångstid av praktiska skäl kan bli nödvändigt att arbeta med en organisation som avviker från den slutgiltiga. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen 1973: 724.

Vid införandet av specialskolan (prop. 1965: 70, SU 1965: 101, rskr 1965: 275) beslöts att högstadieundervisningen för döva och hörselskadade elever skulle efter viss övergångstid förläggas till Örebro. En centralisering av denna undervisning ansågs nödvändig för att eleverna skulle tillförsäkras en undervisning, som kunde erbjuda olika tillvalsmöjligheter. Höstterminen 1970 togs nya lokaler för högstadieskolan i Örebro i bruk. Vidare bedrivs alltför högstadieundervisning vid Manillaskolan i Stockholm.

Såsom framgår av motionen 1973: 920 har skolöverstyrelsen medgivit att s. k. externa högstadieklasser inrättas fr. o. m. läsåret 1972/73 i Malmö och Vänersborg, anknutna till Östervångsskolan i Lund respektive Vänerskolan i Vänersborg. I motionen hävdas att detta beslut — även om de externa högstadieklasserna betecknas som försöksklasser — genom begränsning av elevunderlaget för Örebroskolan får ödesdigra konsekvenser för den högstadieorganisation för hörselhandikappade som byggts upp i Örebro. Motionärerna anser att riksdagen bör uttala att någon utökning av försöksverksamheten med externa högstadieklasser inte skall äga rum förrän den nu pågående försöksverksamheten utvärderats.

Utskottet är medvetet om att ställningstaganden till frågor om specialundervisningens lokalisering är mycket komplicerade genom att de önskemål som man vill försöka tillgodose ofta är svårförenliga, t. ex. elevers och föräldrars naturliga önskan om närhet till föräldrahemmet och behovet av specialutbildade lärare för undervisningen. Utskottet anser dock att de bevekelsegrunder som låg bakom 1965 års beslut om en koncentration av högstadieundervisningen för de gravt hörselskadade alltför äger giltighet. Elevunderlagets begränsning och kraven på speciella pedagogiska anordningar talar enligt utskottets mening mot en alltför stor splittring av högstadieorganisationen. Utskottet har funnit de i motionen 1973: 920 framförda önskemålen beaktansvärda och utgår från att skolöverstyrelsen grundar sin bedömning av nu ifrågavarande lokaliseringsfrågor på ett noggrant och allsidigt studium av de erfarenheter den pågående försöksverksamheten ger. Något särskilt uttalande från riksdagens sida i denna fråga anser utskottet inte erforderligt.

Vid specialskolan har elevernas boendefråga hittills lösts antingen så att eleverna inackorderats i enskilda hem eller så att de

placerats i särskilda till skolan knutna elevhem. Vid Birgittaskolan för hörselhandikappade i Örebro praktiseras, såsom framgår av propositionen, ett mellanting mellan dessa boendeformer, innebärande att 3—5 elever utplaceras i en s.k. elevvåning, för vilken ett föräldrapar på orten bär ansvaret. Skolöverstyrelsen har i sin anslagsframställning betonat vikten av att fasta tjänster inrättas för elevvåningsföreståndarna och har i avvaktan på tjänsterna beräknat ytterligare arvodesmedel. I motionen 1973: 470 hemställs om riksdagsbeslut i enlighet med skolöverstyrelsens förslag. Som motiv härför återopas bl. a. det ansvarsfulla arbete som åvilar föreståndarparen.

I likhet med motionärerna anser utskottet det betydelsefullt att eleverna vid specialskolan under terminstid kan erbjudas boendeformer med verklig hemkaraktär samt god kontakt med det omgivande samhället. Utskottet noterar att även departementschefen är av denna mening och att medel upptagits i propositionen för viss uppräknings ersättning till föräldraparen vid Birgittaskolans elevvåningar. Någon ytterligare medelsanvisning för nästa budgetår är utskottet inte berett tillstyrka. Utskottet avstyrker således motionsyrkandet härom men förutsätter att ersättningsfrågan och övriga frågor som sammanhänger med elevvåningsföreståndarnas anställningsförhållanden löses så att försöken att så långt möjligt skapa hemlika boendeförhållanden vid specialskolorna inte förhindras genom brist på personer som är villiga att åta sig det ansvar och arbete det här gäller. Att dessa frågor får en tillfredsställande lösning synes särskilt nödvändigt för Birgittaskolans vidkommande, då internatanläggningarna av traditionell typ vid denna skola dimensionerats utifrån förutsättningen att en del av eleverna skall bo i elevvåningar.

Vad därefter gäller frågan om inrättande av tjänster för den aktuella personalen har utskottet inte funnit anledning frånga det i propositionen redovisade ställningstagandet.

Under återopande av det anförda och med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för nästa budgetår hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1973: 1 och med avslag på motionen 1973: 470 till *Specialskolan m. m.: Utbildningskostnader* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 45 791 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1973: 724,
3. att riksdagen avslår motionen 1973: 920.

5. Specialskolan m. m.: Utrustning m. m. Kungl. Maj:t har under punkten D 12 (s. 237—239) föreslagit riksdagen att till Specialskolan m. m.: Utrustning m. m. för budgetåret 1973/74 anvisa ett reservationsanslag av 2 180 000 kr.

I motionen 1973: 1326 av herr Svensson i Eskilstuna m. fl. (s) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar sig för åtgärder som leder till att de synskadades integrering i den allmänna skolorundervisningen inte motverkas genom brist på för dem användbara läromedel.

Utskottet tillstyrker den av Kungl. Maj:t föreslagna medelsanvisningen för nästa budgetår.

Från förevarande anslag bestrids kostnader för läromedelscentralen vid Tomtebodaskolan. Centralen framställer i ökande utsträckning läromedel för synskadade elever, som integrerats i vanliga skolor. Särskilt vänder man sig till elever på det gymnasiala stadiet och till vuxen-studerande.

I motionen 1973: 1326 framhålls att det är angeläget att principen om likabehandling av synskadade elever kan tillgodoses och att de hinder för detta som skapas av att dessa elever inte har samma tillgång till läromedel som de icke-handikappade måste undanröjas. Motionärerna hemställer om åtgärder syftande till att motverka nu rådande brist på användbara läromedel för synskadade.

Utskottet, som delar motionärernas uppfattning om vikten av att läromedel i tillräcklig grad tillförs de synskadade, vill i detta sammanhang framhålla att läromedelsutredningen i betänkandet Samhällsinsatser på läromedelsområdet (SOU 1971: 91) behandlat frågan om stöd till produktionen av läromedel för olika bristområden, däribland specialskolesektorn. Utredningen har förordat en stark ökning av de nuvarande ekonomiska insatserna. Läromedelsutredningens nyssnämnda betänkande kommer att behandlas i en särskild proposition, vilken avses bli avlämnad under innevarande vårriksdag. Då således den i motionen väckta frågan inom kort kan förväntas bli prövad i ett större sammanhang är utskottet inte berett föreslå att riksdagen nu gör det i motionen 1973: 1326 begärda uttalandet.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Specialskolan m. m.: Utrustning m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett reservationsanslag av 2 180 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1973: 1326.

6. Specialskolan m. m.: Resor för elever jämte ledsagare. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten D 13 (s. 239—240) och hemställer

- att riksdagen till *Specialskolan m. m.: Resor för elever jämte ledsagare* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 835 000 kr.

7. Bidrag till förskoleverksamhet m. m. för vissa handikappade barn.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under punkten D 14 (s. 240—242) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till förskoleverksamhet m. m. för vissa handikappade barn* för budgetår 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 1 300 000 kr.

Stockholm den 20 februari 1973

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Mårtensson (s), Jönsson i Arlöv (s), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), Johansson i Skärstad (c), fru Sundberg (m), herrar Berndtson i Linköping (vpk), Sundgren (s), Stålhammar (fp), Karlsson i Mariefred (c), Nilsson i Norrköping (s) och Strindberg (m).

Reservationer

vid *punkten 1* (Bidrag till driften av grundskolor m. m.)

1. beträffande *extra stödundervisning på grundskolans högstadium för invandrarbarn* av herrar Wikström (fp), Elmstedt (c), Johansson i Skärstad (c), Stålhammar (fp) och Karlsson i Mariefred (c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med »Såvitt utskottet» och på s. 3 slutar med »denna motion» bort ha följande lydelse:

Det främsta syftet med stödundervisningen för invandrarbarn i grundskolan är att förhindra att elevernas studietid onödigtvis förspills på grund av bristande kunskaper i svenska. Invandrarbarn som kommer till en svensk skola så sent som i årskurs 7 befinner sig i en särskilt svår situation. Dessa barn har kort tid på sig att före den obligatoriska skolans slut skaffa sig beredskap för fortsatt utbildning eller arbetsanställning. Att inhämta tillfredsställande kunskaper i olika ämnen via svenskan som undervisningsspråk torde för de flesta av ifrågavarande elever vara en omöjlighet. För här nämnda invandrarbarn på högstadiet bör utöver den reguljära stödundervisningen om sex veckotimmar särskilda åtgärder vidtas i form av extra stödundervisning under fyra veckotimmar, så att en tillrättalagd studiegång kan åstadkommas. Enligt utskottets mening bör redan under budgetåret 1973/74 försöksverksamhet med sådan studiegång bedrivas inom ramen för det beräknade be-

loppet 240 000 kr. Vissa invandrarelever på högstadiet, som har ett särskilt behov av stödundervisning, kommer därigenom att kunna få sådan undervisning under sammanlagt tio veckotimmar per årskurs. En utökad stödundervisningsresurs avsedd för högstadiets invandrarbarn är nödvändig, om inte ett stort antal invandrarbarn skall komma att uteslängas från de utbildningsmöjligheter efter grundskolan som nu utnyttjas av de svensktalande barnen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen med bifall till motionen 1973: 702 i denna del medger att extra stödundervisning på grundskolans högstadium för invandrarbarn försöksvis anordnas i enlighet med vad utskottet förordat,

2. beträffande inrättande av vissa konsulenttjänster av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Utskottet är» och slutar med »motionen 1973: 1310» bort ha följande lydelse:

Skolöverstyrelsen har begärt 732 000 kr. för konsulenttjänster för planering och samordning av utbildning av invandrarbarn. Dessa tjänstemän skall bl. a. ha till uppgift att ge service till kommunerna i frågor rörande rekrytering av lärare till invandrarundervisning, anskaffning av läromedel m. m. Det angivna medelsbehovet motsvarar 12 tjänster som avses fördelas på de län som har särskilt behov av denna förstärkning. Utskottet anser att ifrågavarande konsulenttjänster bör inrättas och tillstyrker bifall till yrkandet i motionen 1973: 1310.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande inrättande av vissa konsulenttjänster bifaller motionen 1973: 1310 i denna del,

3. beträffande anslagsbeloppet

a) av herrar Wikström (fp), Elmstedt (c), Johansson i Skärstad (c), Stålhammar (fp) och Karlsson i Mariefred (c) som vid bifall till reservationen 1 anser att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen i anledning av propositionen 1973: 1 samt med bifall till motionen 1973: 702 och med avslag på motionen 1973: 1310, motionerna i förevarande delar, till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 4 011 240 000 kr.,

b) av herr Berndtson i Linköping (vpk) som vid bifall till reservationen 2 anser att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen i anledning av propositionen 1973: 1 samt med bifall till motionen 1973: 1310 och med avslag på motionen 1973: 702, motionerna i förevarande delar, till *Bidrag till driften av grundskolor m. m.* för budgetåret 1973/74 anvisar ett förslagsanslag av 4 011 732 000 kr.,

4. beträffande *villkor för behörighet till tjänst som lärare* av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med »Skolöverstyrelsen har» och slutar med »motionen 1973: 1291» bort ha följande lydelse:

Som motionärerna framhållit bör personer med handikapp kunna fungera som lärare lika bra som andra. Skolöverstyrelsen bör därför i enlighet med motionen 1973: 1291 få i uppdrag att överväga borttagande av skolstadgans krav om att lärare skall vara fri från sjukdom eller handikapp som medför olämplighet för tjänsten.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen i anledning av motionen 1973: 1291 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om 14 kap. 8 § skolstadgan (1971: 235).